



Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: 8226/2013
Registrační číslo (uvádějte vždy v korespondenci): 107/SU/2012

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle ustanovení § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl podle ustanovení § 16 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 24 zákona o finančním arbitrovi a přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), v řízení zahájeném dne 15. 10. 2012 podle ustanovení § 8 zákona o finančním arbitrovi ve věci ■ (dále též „Navrhovatel“), proti společnosti Česká spořitelna, a. s., IČO 45244782, se sídlem Praha 4, Olbrachtova 1929/62, PSČ 140 00, zapsané v obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze, oddíl B, vložka 1171, zastoupené Mgr. Romanem Vojtou, LL. M., advokátem ev. č. ČAK 04491, na základě plné moci ze dne 19. 2. 2013, adresa pro doručování WEIL, GOTSHAL & MANGES, s. r. o., advokátní kancelář se sídlem Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1 (dále též „Instituce“), o námitkách Navrhovatele ze dne 31. 7. 2013, evid. č. 6150/2013, proti nález finančního arbitra ze dne 15. 7. 2013, evid. č. 5700/2013, takto:

Námitky navrhovatele ■ ze dne 31. 7. 2013, evid. č. 6150/2013, proti nález finančního arbitra ze dne 15. 7. 2013, evid. č. 5700/2013, se podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi zamítají a nález finančního arbitra se potvrzuje.

O d ů v o d n ě n í:

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a rozhodnutí ve věci nálezem

Návrhem na zahájení řízení před finančním arbitrem směřujícím proti Instituci se Navrhovatel domáhal zaplacení částky 1.715,00 Kč z titulu vydání bezdůvodného obohacení, které Instituce měla podle názoru Navrhovatele získat v důsledku neplatného smluvního ujednání o [c]eně za správu a vedení Úvěrového účtu ve výši Kč 49,00 za každý započatý kalendářní měsíc (dále jen „Cena za správu a vedení Úvěrového účtu“).

Finanční arbitř v řízení o návrhu shromáždil veškeré podklady, které jsou podle jeho názoru pro posouzení věci relevantní, a zjistil, že Navrhovatel jako spotřebitel v pozici úvěrového dlužníka a Instituce jako věřitel uzavřeli dne 26. 10. 2009 smlouvu o úvěru č. ■, na základě

kteří se Instituce zavázala za sjednaných podmínek a dohodnutým způsobem poskytnout Navrhovateli peněžní prostředky ve výši 50.000,00 Kč (dále jen „Úvěr“) a vést úvěrový účet č. ■ (dále jen „Úvěrový účet“); Navrhovatel se oproti tomu zavázal Úvěr Instituci ve sjednané době a dohodnutým způsobem vrátit společně s úroky a dále se zavázal k úhradě cen za služby poskytované Institucí v souvislosti s poskytnutím Úvěru, včetně Ceny za správu a vedení Úvěrového účtu (dále jen „Smlouva o úvěru“). Součástí úvěrového vztahu jsou současně v souladu s ustanovením § 273 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“), Všeobecné obchodní podmínky České spořitelny, a. s., vypracované Institucí, a to ve znění účinném ode dne 1. 7. 2007 do dne 30. 10. 2009 (dále jen Všeobecné obchodní podmínky“), a dále zejména Sazebník České spořitelny, a. s., pro bankovní obchody, část V. Úvěry, ve znění účinném ode dne 1. 10. 2009 do dne 30. 11. 2009 (dále jen „Sazebník“). Jelikož smluvní ujednání zakládající oprávnění Instituce měnit Všeobecné obchodní podmínky a sazebník Instituce v průběhu trvání úvěrového vztahu nebylo platně sjednáno, nestaly se pozdější verze těchto smluvních dokumentů součástí úvěrového vztahu a nebyly tak pro posouzení věci relevantní.

Finanční arbitr pečlivě zkoumal důkazní prostředky předložené stranami sporu a vážil veškerá tvrzení a vyjádření účastníků řízení tak, aby dostal své povinnosti rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při posuzování platnosti smluvního ujednání o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu zejména zkoumal, zda je příslušné ujednání úvěrové smlouvy srozumitelné a určité, zda se nepříčí zákonu či dobrým mravům a zda splňuje veškeré požadavky kladené na smluvní ujednání ve spotřebitelských smlouvách.

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů dospěl k závěru, že není dán důvod pro vyslovení neplatnosti ujednání o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu. Instituce se tak nemohla bezdůvodně obohatit na úkor Navrhovatele a není povinna mu poplatek vrátit.

Finanční arbitr proto v souladu s ustanovením § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi svým nálezem návrh zamítl.

2. Průběh řízení o námitkách

Finanční arbitr vydal náleze dne 15. 7. 2013, evid. č. 5700/2013, a doručil jej Instituci dne 15. 7. 2013 a Navrhovateli dne 16. 7. 2013.

Navrhovatel podal v souladu s ustanovením § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi v zákonem stanovené lhůtě dne 31. 7. 2013 námitky proti nález, evid. č. 6150/2013.

Finanční arbitr podle § 86 odst. 2 správního řádu ve spojení s § 24 zákona o finančním arbitrovi vyzval přípisem ze dne 2. 8. 2013, evid. č. 6202/2013, Instituci k vyjádření se k námitkám Navrhovatele. Instituce se k nim vyjádřila dne 20. 8. 2013, evid. č. 6717/2013.

Výzvou ze dne 29. 8. 2013, evid. č. 6975/2013, vyzval finanční arbitr Navrhovatele k seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí o námitkách. Výzvou ze dne 29. 8. 2013, evid. č. 6973/2013, vyzval finanční arbitr Instituci k seznámení se s poklady pro vydání rozhodnutí o námitkách.

Navrhovatel svého práva seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí o námitkách nevyužil. Instrukce se s podklady pro vydání rozhodnutí seznámila dne 16. 9. 2013, evid. č. 7524/2013.

V řízení nebylo nařízeno ústní jednání ve smyslu § 12 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi.

3. Námítky Navrhovatele proti nálezu

Navrhovatel nesouhlasí se závěry finančního arbitra vyjádřenými v nálezu, neboť se domnívá, že *sjednávání tzv. úvěrových účtů, které usnadňují instituci evidenci poskytnuté pohledávky* je pouze ve prospěch Instrukce. Navrhovatel současně argumentuje, že v souvislosti s dalšími smluvními vztahy s Instrukcí mu již bylo *zřízeno několik účtů a zřízení virtuálního účtu je zcela nadbytečné.*

Navrhovatel namítá, že se finanční arbitr nevypořádal s jeho tvrzením, že smluvní ujednání o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu nebylo ve Smlouvě o úvěru individuálně sjednáno a Navrhovatel ji tak nemohl uzavřít *bez přistoupení na podmínky uvedené ve formulářové smlouvě.* Navrhovatel současně argumentuje, že ačkoli Instrukce sama připouští, že poplatek je hrazen za služby, které jsou nedílnou součástí úvěrového vztahu a bez nichž nelze úvěr poskytnout a spravovat, a ačkoli je zde směrnice Rady 93/13/EHS, ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „Směrnice 93/13/EHS“), finanční arbitr tuto skutečnost v nálezu nezohlednil. Navrhovatel napadá finančního arbitra, že zcela opomenul pozici Navrhovatele jako spotřebitele, ačkoli měl při hodnocení přiměřenosti posuzovat *obchodní pozici stran, zda měl spotřebitel nějakou pohnutku k tomu, aby souhlasil s podmínkou, a zda zboží bylo dodáno nebo služba poskytnuta na zvláštní objednávku spotřebitele.*

Navrhovatel cituje z odborné literatury a uvádí, že *úprava § 56, rozuměj ustanovení § 56 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“)* obsahující tzv. test přiměřenosti a přípustnosti smluvních ujednání ve spotřebitelských smlouvách, *dopadá v zásadě na všechny podmínky ve spotřebitelských smlouvách (srov. § 56 odst. 2) bez ohledu na to, zda byly sjednány individuálně či nikoli.*

Nepřiměřenost smluvního ujednání o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu spatřuje Navrhovatel zejména v tom, že s Instrukcí sjednal více úvěrových smluv, přičemž pro každou z nich byl bez ohledu na skutečnost, že Navrhovatel disponoval též běžným účtem č. ■■■, zřízen vždy nový úvěrový účet. Navrhovatel musel navržené podmínky týkající se zřízení Úvěrového účtu a povinnosti platit za správu a vedení Úvěrového účtu akceptovat a dostal se tak do submisivního postavení. Správa a vedení Úvěrového účtu nesouvisí podle názoru Navrhovatele s poskytnutím úvěru, když ani ze Smlouvy o úvěru není patrné, co *spotřebitel za tuto službu dostává.* Navrhovatel připouští, že ve Smlouvě o úvěru je výslovně uvedena jeho povinnost zaplatit instituci cenu za správu a vedení Úvěrového účtu ve výši 49,- Kč, avšak Navrhovatel je povinen platit za službu, kterou *jako klient nežádal.*

Navrhovatel poukazuje s odkazem na článek 4 odst. 2 Směrnice 93/13/EHS na skutečnost, že služba správa a vedení Úvěrového účtu *není hlavním předmětem smlouvy* a že tato služba *není sepsána jasným a srozumitelným jazykem, neboť není uveden závazek k této službě a jakou protihodnotu bude navrhovatel za tuto službu dostávat, tzn. co vše je obsahem této služby.* Specifikace služby není uvedena v žádném ze smluvních dokumentů, a to ani v žádné z verzí Všeobecných obchodních podmínek. Stejně tak chybí *závazek vést či spravovat úvěrový účet.*

Navrhovatel k posuzování přiměřenosti smluvních podmínek dodává, že výčet nepřipustných smluvních podmínek, který je obsažen jak v příslušném ustanovení občanského zákoníku, tak ve Směrnici 93/13/EHS, představuje pouze informativní a nevyčerpávající seznam. Proto i ujednání v tomto výčtu výslovně neuvedená, mohou být *zakázána*.

Bez bližšího vysvětlení pak Navrhovatel odmítá *odůvodnění finančního arbitra, který uvedl, že vůle instituce poskytovat navrhovateli určité služby jako cenu za správu a vedení úvěrového účtu je zřejmá ze sebeprezentace instituce a z jejího vystupování navenek ke svým klientům, atd.*

Navrhovatel nesouhlasí s tím, že průměrný spotřebitel si je vědom veškerých služeb, které by mohl za Cenu za správu a vedení Úvěrového účtu dostávat v rozsahu, jak finanční arbitr představu průměrného spotřebitele vyložil. Finanční arbitr tak pominul ustanovení § 37 občanského zákoníku. Navrhovatel se domnívá, že například i případné smluvní ujednání o „správě budovy“ by bylo shledáno jako neplatné ujednání podle téhož ustanovení, neboť *není patrné, co vše pojem správy budovy obsahuje*. Navrhovatel argumentuje *a contrario* a dovozuje, že podle odůvodnění finančního arbitra *by instituce byla povinna poskytnout veškeré služby, které by si dle jejího mínění mohl průměrný spotřebitel představit, tedy zasilání SMS zpráv, příp. emailů o stavu účtu, zasilání složenek, internetové bankovníctví, telefonické konzultace, výpisy, ať již zaslané elektronicky či poštou, atd. Tím by však byl zcela pomíjen sazebník příslušných bank, kde tyto úkony jsou zpoplatněny, a proto je nezbytné zcela jasně stanovit, co vše je pod pojmem správa a vedení úvěrového účtu pojímáno.*

V této souvislosti Navrhovatel znovu opakuje, že za službu Servis 24 platil zvláště, ačkoli se tato služba podle vyjádření finančního arbitra *prolíná se službami poskytovanými institucí za poplatek 49,- Kč*. Zároveň Navrhovatel upozorňuje též na samostatné zpoplatnění upomínky v případě prodlení. Podle názoru Navrhovatele nelze ze Sazebníku, který je nepřehledný a je Institucí velice často měněn, *dovozovat na základě vylučovací metody, které služby jsou zpoplatněny a které nikoli a měly by být podle obecných předpokladů pojímány pod správu a vedení účtu*. Takový postup je podle Navrhovatele zcela v rozporu s ustanoveními sloužícími k ochraně spotřebitele a ani to *není v silách průměrného spotřebitele (spotřebitele nakupujícího hračky), jak je uváděn i v judikatuře Nejvyššího soudu*.

K posouzení mravnosti Ceny za správu a vedení Úvěrového účtu Navrhovatel uvádí, že při aplikaci analogie s rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 23 Cdo 2942/2009, je *zcela jasně patrný rozpor s dobrými mravy*. Instituce si podle Navrhovatele *vedením úvěrového účtu platí svůj náklad, když úvěrový účet slouží zejména instituci a nikoli spotřebiteli*. Navrhovatel upozorňuje na skutečnost, že předmětem posouzení nemá být částka ve výši 49,- Kč za měsíc, *nýbrž tisícové částky za několik let, když spotřebitelé uváděných služeb využívají zcela v minimálním rozsahu jak četností, tak obsahem*.

Navrhovatel tvrdí, že finanční arbitr nijak nezkoumal, zda byl Navrhovatel vůbec seznámen se Všeobecnými obchodními podmínkami Instituce a případně s jakou verzí. Ve Smlouvě o úvěru je sice uvedeno, že Navrhovatel se se Všeobecnými obchodními podmínkami seznámil, avšak *praxe bývá obvykle jiná, když navíc podmínky nejsou nikde signovány*.

Navrhovatel v průběhu řízení o námitkách neoznačil ani nepředložil nové důkazní prostředky. Navrhovatel navrhuje, aby finanční arbitr jeho námitkám vyhověl a v rozhodnutí o námitkách v plném rozsahu vyhověl návrhu Navrhovatele.

4. Důkazní prostředky předložené Institucí v průběhu řízení o námitkách

Instituce jako důkazní prostředek předložila rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 10. 7. 2013, č. j. 42 C 39/2013-55.

5. Vyjádření Instituce k námitkám

Instituce uvádí, že Navrhovatel nepřednesl žádná nová tvrzení, ke kterým by se Instituce již dříve nevyjádřila a se kterými by se finanční arbitr v nálezu nevypořádal. Instituce proto Navrhovatelovy námitky v plném rozsahu odmítá jako nedůvodné a i nadále považuje Navrhovatelův návrh za neopodstatněný.

Instituce odmítá námitku Navrhovatele k ustanovení § 56 odst. 1 občanského zákoníku s tím, že toto zákonné ustanovení se na předmětné smluvní ujednání nevztahuje. Cena za správu a vedení Úvěrového účtu totiž představuje cenu plnění a jako taková je z přezkumu na základě ustanovení § 56 odst. 2 občanského zákoníku vyloučena. Instituce souhlasí se závěrem finančního arbitra, že není oprávněn posuzovat přiměřenost smluvního ujednání o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu. Instituce poukazuje na rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 42 C 39/2013, který konstatoval, že *sjednání vícesložkové úplaty za poskytnutý úvěr není vyloučeno, tj. zákon jej nezakazuje, a tedy připouští.*

Instituce argumentuje, že smluvní *ujednání o paušální ceně za správu úvěru bylo pro Navrhovatele zcela srozumitelné a určité.* Navrhovatel Cenu za správu a vedení Úvěrového účtu dlouhodobě hradil a jako její protihodnotu čerpal vybrané služby a nikdy nesrozumitelnost nebo neurčitost nenamítal. Instituce poukazuje na skutečnost, že Navrhovatel tyto v řízení prokázané skutečnosti nerozporoval. Instituce proto považuje tvrzení Navrhovatele o nesrozumitelnosti předmětného smluvního ujednání z důvodu, že není patrné, jaké služby by měl Navrhovatel dostávat, a o tom, že žádné služby od Instituce nežádal, za účelová.

K námitce ohledně rozporu předmětného ujednání s dobrými mravy Instituce uvádí, že argumentace Navrhovatele s odkazem na výše citované rozhodnutí Nejvyššího soudu není správná, neboť se jednalo o jinou situaci, kdy jedna ze stran sporu neposkytla druhé jako protihodnotu peněžního plnění žádné plnění, kdežto Instituce v posuzovaném případě Navrhovateli poskytuje řadu služeb.

Instituce k tvrzenému omylu Navrhovatele opakuje, že Navrhovatel doposud ničeho nenamítal a Cenu za správu a vedení Úvěrového účtu akceptoval nejen uzavřením Smlouvy o úvěru, ale *i následným chováním, kdy tyto ceny Instituci pravidelně hradil a služeb souvisejících se správou úvěru využíval.* Instituce v této souvislosti odkazuje na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 3 Cmo 380/2005, a cituje, že *je nepochybné, že průměrný zákazník již vzhledem k závažnosti věci si před uzavřením úvěrové smlouvy pečlivě ověří podmínky, za nichž může úvěr získat, a vezme přitom v úvahu nabídky vícero soutěžitelů, jež se mu nabízí.*

Z existence mnoha srovnatelných nabídek na trhu Instituce dovozuje závěr, že Navrhovatel si mohl svobodně vybrat, s kým úvěrovou smlouvu uzavře. Fakt, že tak Navrhovatel učinil

s Institucí, pak potvrzuje, že Navrhovatel si nabídku instituce vyhodnotil jako výhodnou a přiměřenou. Tento závěr podporuje též skutečnost, že Navrhovatel s Institucí uzavřel ještě další dvě úvěrové smlouvy, ve kterých byla obsažena shodná smluvní podmínka. Instituce proto odmítá tvrzení Navrhovatele, že se dostal do submisivního postavení a že musel podmínky Instituce bez možnosti jiné volby akceptovat. Instituce k interakci principů autonomie vůle a ochrany spotřebitele s odkazem na odbornou literaturu zejména uvádí, že *případná omezení principu smluvní volnosti nemohou být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena, respektive vést k jeho popření.*

Instituce se ztotožňuje se závěry finančního arbitra uvedenými v nálezu, že *předmětné ujednání o ceně za správu úvěru je platné a že Instituci v souvislosti s ním nevzniklo žádné bezdůvodné obohacení.*

6. Řízení o námitkách

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy; při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Navrhovatel podal námitky proti nálezu v zákonem stanovené lhůtě. Finanční arbitr je posoudil jako přípustné podle ustanovení § 81 a 82 správního řádu.

Navrhovatel neuvedl žádné nové skutečnosti, které nemohl uplatnit dříve, ani neoznačil a nepředložil nové důkazy a důkazní prostředky. Naopak, Navrhovatel pouze zopakoval a místy též doslova citoval to, co již uvedl v řízení o návrhu. Jelikož finanční arbitr provedl detailní právní posouzení zjištěného skutkového stavu již v nálezu, nepovažuje za nutné ani účelné veškeré své úvahy v rozhodnutí o námitkách opakovat, pokud nebude stručné shrnutí nezbytné v rámci vypořádání jednotlivých námitek, které finanční arbitr posoudil následovně.

K opakované námitce Navrhovatele, že smluvní ujednání není sepsáno jasným a srozumitelným jazykem, tedy za použití odpovídající terminologie českého právního řádu že je nesrozumitelné a neurčité (*poznámka finančního arbitra – podmínka užití jasného a srozumitelného jazyka nebyla ze Směrnice 93/13/EHS převzata, když stávající právní úprava již obsahovala podmínku srozumitelnosti a určitosti právních úkonů podle ustanovení § 37 odst. 1 občanského zákoníku*), neboť chybí explicitní vyjádření závazku Instituce a stanovení, jaká je protihodnota k Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu, finanční arbitr nad rámec odůvodnění uvedeného v nálezu uvádí, že absence vyčerpávajícího jazykového vyjádření složeného závazku neznamena *a priori* jeho nesrozumitelnost nebo neurčitost, pokud lze jeho skutečný význam a obsah dovodit výkladem (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. 33 Cdo 772/2010, ve kterém Nejvyšší soud konstatuje, že *[u]stanovení § 35 odst. 2 obč. zák. předpokládá, že o obsahu právního úkonu může vzniknout pochybnost, a pro ten případ formuluje výkladová pravidla, která ukládají soudu, aby tyto pochybnosti odstranil výkladem.*).

Finanční arbitr již v nálezu posoudil slovní spojení „Cena za správu a vedení Úvěrového účtu“ ze sémantického hlediska a dospěl k závěru, že smluvní ujednání je v tomto ohledu

srozumitelné. Navrhovatel ani ve svých námitkách neuvedl konkrétní důvod, proč by použité slovní spojení mělo být pro běžného člověka v běžném životě nesrozumitelné. Argumentace Navrhovatele totiž odůvodňuje spíše případnou neurčitost smluvního ujednání.

Finanční arbitr právě pro účely posouzení určitosti smluvního ujednání aplikoval již v nálezu interpretační pravidla, a to s vědomím, že za účelem zachování právní jistoty v právních vztazích je *závěr o neplatnosti právního úkonu pro jeho neurčitost ... opodstatněn pouze tehdy, jestliže pochybnosti o jeho obsahu nebyly odstraněny ani jeho předchozím výkladem za použití interpretačních pravidel* (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. září 2012, sp. zn. 32 Cdo 2301/2011).

Právní úkony vyjádřené slovy, přičemž v posuzovaném případě není pochyb o tom, že povinnost Navrhovatele platit cenu za služby spočívající ve správě a vedení Úvěrového účtu je ve Smlouvě o úvěru vyjádřena slovy, je třeba v souladu s ustanovením § 35 odst. 2 občanského zákoníku vykládat podle jejich jazykového vyjádření a dále podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.

Z jazykového vyjádření smluvního ujednání o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu vyplývá, že Navrhovatel je povinen hradit na pravidelné měsíční bázi poplatek za služby označené jako správa a vedení Úvěrového účtu. Jelikož toto smluvní ujednání neobsahuje žádné podmínky ani upřesnění, které by jej omezovaly či naopak rozšiřovaly, odpovídá vzhledem k povaze závazku jako synallagmatického právního vztahu povinnosti Navrhovatele povinnost Instituce služby spočívající ve správě a vedení Úvěrového účtu poskytovat, pakliže za ně Navrhovatel platí sjednanou cenu.

Aby finanční arbitr dostal své povinnosti vyložit právní úkon *zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil* (srov. ustanovení § 35 odst. 2 občanského zákoníku), zkoumal v řízení též skutečnou vůli Navrhovatele a Instituce ohledně zamýšlených právních následků.

Jak Instituce, tak Navrhovatel v řízení tvrdili, že protihodnotou poplatku by měly být nějaké služby. Instituce doložila, že služby, které pod správu a vedení Úvěrového účtu zahrnuje, poskytovala i v době sjednávání Smlouvy o úvěru. Navrhovatel žádnou konkrétní službu neoznačil.

Finanční arbitr proto za využití výkladových pravidel obsažených v ustanovení § 266 odst. 2 a 3 obchodního zákoníku zkoumal, jakým způsobem by projev vůle Instituce v okamžiku sjednávání Smlouvy o úvěru zpravidla vnímala osoba v postavení typického účastníka úvěrového vztahu jako osoba v postavení osoby, které byl projev vůle určen. V posuzovaném případě se jedná o průměrného spotřebitele v postavení úvěrového dlužníka. Finanční arbitr v nálezu velmi podrobně vyjádřil, jak vidí osobu průměrného spotřebitele, její vnímání a chování. Instituce, ale ani Navrhovatel, v řízení o námitkách nepřednesli žádné argumenty, které by svědčily ve prospěch odlišného vnímání průměrného spotřebitele s dopadem na toto řízení.

Jelikož závazné právní účinky jakéhokoli smluvního ujednání může vyvolat pouze shodná vůle smluvních stran, určuje v obecné rovině obsah smluvního ujednání o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu právě a jen množina těch služeb, které jak Instituce, tak průměrný spotřebitel považuje za služby spočívající ve správě a vedení Úvěrového účtu (*poznámka finančního arbitra – Navrhovatel v řízení několikrát uvedl, že měl vůli nějaké služby čerpat*). Jelikož finanční arbitr shodnou vůli ohledně obsahu a rozsahu poskytovaných služeb

identifikoval a v nálezu velmi podrobně popsal, nemohl shledat důvod pro vyslovení neplatnosti smluvního ujednání o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu pro jeho neurčitost.

Finanční arbitr odmítá námitku Navrhovatele ohledně rozsahu poskytovaných služeb a jejich souvislosti s poskytnutým úvěrem. Finanční arbitr opakuje, že představu průměrného spotřebitele zkoumal především proto, že Navrhovatel ani na jeho výzvu neidentifikoval, jaké služby očekával, ačkoli Navrhovatel své očekávání ohledně čerpání nějakých služeb sám tvrdil již v návrhu. Finanční arbitr se ve svých úvahách o představě průměrného spotřebitele velmi pečlivě a detailně zabýval otázkou, jak by reagovala osoba, která je v rozumné míře pozorná a opatrná, má dostatek informací tak, aby byla schopna posoudit svou životní a finanční situaci, a to samozřejmě s přihlédnutím k sociální a kulturní situaci v České republice, včetně úrovně finanční gramotnosti obyvatel České republiky. Finanční arbitr je toho názoru, že rozsah služeb, které průměrný spotřebitel očekává a které je zároveň Instituce povinna poskytovat, je v konečném důsledku naopak užší než by mohl být (*poznámka finančního arbitra – Instituce například v tomto řízení uvedla širší rozsah služeb, které podle jejího názoru spadají pod správu a vedení Úvěrového účtu a které poskytuje*). Konečně, finanční arbitr tuto představu zkoumal s přihlédnutím k tomu, jaké služby průměrný spotřebitel očekává právě v souvislosti s čerpáním úvěru. Poskytování služeb tak, jak byly popsány v nálezu, by bez samotného čerpání úvěru, tedy bez souvislosti s úvěrem, postrádalo smysl.

V souvislosti s rozsahem Institucí skutečně poskytovaných služeb však finanční arbitr nad rámec vypořádávání námitek Navrhovatele uvádí, že při opětovném zkoumání smluvní dokumentace v řízení o námitkách shledal, že mezi služby zpoplatněné Cenou za správu a vedení Úvěrového účtu nelze v posuzovaném případě podřadit službu provádění inkasa, neboť Instituce tuto službu samostatně zpoplatnila ve svém sazebníku, a to konkrétně v položce označené jako souhlas s inkasem, realizace (účetní položka), částkou ve výši 5,- Kč za každou provedenou realizaci inkasa. Ze zařazení této položky do části sazebníku, která je věnována platebním službám, by sice bylo možno dovodit, že touto částkou je zpoplatněna jen část inkasa, která spočívá v technickém zajištění provedení splátky (zejména formou platební transakce), avšak po průměrném spotřebiteli nelze spravedlivě požadovat, aby službu, která je obecně označena slovy realizace inkasa, resp. „realizace souhlasu s inkasem“, vnímal jako dvojsložkovou, kde jedna její část bude zpoplatněna částkou ve výši 5,- Kč a druhá zbývající část předcházející provedení splátky a spočívající ve včasném poptání peněžních prostředků by pak měla být zpoplatněna jinde, konkrétně Cenou za správu a vedení Úvěrového účtu. Průměrný spotřebitel vnímá inkaso jako jednu komplexní službu, která spočívá v zajištění včasné a řádné úhrady pravidelné splátky bez ohledu na to, z kolika kroků se tato služba skládá. V případě, že Instituce inkaso zpoplatní samostatně v sazebníku, byť ve vztahu k jedné jeho části, je toto zpoplatnění způsobilé v průměrném spotřebiteli vyvolat dojem, že služba provádění inkasa je zpoplatněna jako celek. Instituce tak samostatným oceněním inkasa vyloučila jeho zpoplatnění Cenou za správu a vedení Úvěrového účtu.

Finanční arbitr dále odmítá námitku Navrhovatele ohledně prolínání a zpoplatnění služby Servis 24. Jak finanční arbitr podrobně rozebral v nálezu, služba Servis 24 sice byla samostatně zpoplatněna, ale to pouze ve své „základní verzi“ vztahující se k obsluze běžného účtu. Rozšíření služby o funkcionalitu náhledu na úvěrový účet však již samostatně zpoplatněno Institucí nebylo a je zcela legitimní, že tuto funkcionalitu Instituce zpoplatnila Cenou za správu a vedení Úvěrového účtu, neboť právě prostřednictvím této funkcionality se

Navrhovateli dostávalo (nebo mohlo dostávat, pokud ji využíval zřídka) nejaktuálnějších a co do rozsahu nejvíce informací o stavu úvěrového vztahu.

Finanční arbitr odmítá ničím neopodstatněnou námitku Navrhovatele ohledně upomínky, neboť v nálezu konstatoval, že tuto upomínku nelze zahrnout pod služby spočívající ve správě a vedení Úvěrového účtu, byť by ji průměrný spotřebitel očekával, právě proto, že sama Instituce ji za takovou službu nepovažovala, když ji samostatně zpoplatnila v Sazebníku.

Co se týče námitky o nepřehlednosti a častých změnách sazebníku Instituce, finanční arbitr Navrhovatele odkazuje na podrobné odůvodnění v nálezu, že Instituce si nesjednala platně možnost jednostranné změny obsahu tohoto dokumentu, a proto byla po celou dobu trvání úvěrového vztahu účinná pouze jedna jeho verze, kterou Navrhovatel akceptoval a se kterou se na počátku smluvního vztahu seznámil a která svou konstrukcí a vizuálním provedením není pro běžného spotřebitele nepřehledná.

Finanční arbitr již jen pro úplnost dodává, že pro posouzení předmětu sporu neuvažoval spotřebitele nakupujícího hračky, na něhož odkazuje Navrhovatel, nýbrž spotřebitele čerpajícího úvěr, tedy spotřebitele v postavení úvěrového dlužníka.

V nálezu pak finanční arbitr podrobně rozebral i to, co Navrhovatel namítá, že součástí smluvního vztahu mezi Navrhovatelem a Institucí byly právě Všeobecné obchodní podmínky a ze sazebníků Instituce zejména Sazebník. Navrhovatel ve Smlouvě o úvěru v článku IX. odst. 1 *potvrzuje, že je mu znám obsah VOP, souhlasí s nimi bez jakýchkoli výhrad a zavazuje se je dodržovat.* Všeobecné obchodní podmínky pak odkazují na Sazebník v článku 11. označeném jako *Ceny za služby, poplatky, odměny, náklady, konkrétně v odstavci 1 [z]a služby poskytované Bankou platí Klient Ceny podle Sazebníku platného v den provedení zpoplatňovaného úkonu nebo dohodnuté v příslušné smlouvě.* Navrhovatel s určováním dalších cen výslovně neuvedených ve Smlouvě o úvěru podle Sazebníku tedy podpisem Smlouvy o úvěru souhlasil bez jakýchkoli výhrad. Námitku Navrhovatele finanční arbitr považuje za ryze účelovou.

Finanční arbitr neshledává relevantní ani námitku že by Všeobecné obchodní podmínky i Sazebník měly být Navrhovatelem samostatně podepsány. Shodný právní závěr zaujal též například Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí sp. zn. 5 Cmo 318/97, ve kterém konstatoval, že *obchodní podmínky, na které ve smyslu § 273 odst. 1 ObchZ smlouva odkazuje a jež jsou kni připojeny nebo jsou smluvním stranám známy, nemusí být samostatně podepisovány účastníky smluvního vztahu.*

Finanční arbitr má za to, že Všeobecné obchodní podmínky byly ve Smlouvě o úvěru dostatečně specifikovány, neboť Instituce má právě jen jedny Všeobecné obchodní podmínky (*poznámka finančního arbitra – Všeobecné obchodní podmínky nabyly platnosti a účinnosti dne 15. 7. 2002, přičemž pro posouzení sporu je relevantní jejich úplné znění vyhlášené ke dni 1. 7. 2007, viz článek 33. Všeobecných obchodních podmínek*), které sice v průběhu času aktualizuje, vždy se však jedná o tentýž dokument. Odkaz na Všeobecné obchodní podmínky ve Smlouvě o úvěru tak byl dostatečně určitý a není pochyb o tom, že Navrhovatel svým podpisem potvrdil, že je mu známo, o jaký dokument se jedná, a že jej bude dodržovat. K nemožnosti zpochybňování každé obsáhlejší smlouvy z důvodu hypotetických a nepodložených úvah o identifikaci obchodních podmínek, na které smlouva odkazuje, se shodně vyjádřil ve svém nálezu ze dne 5. 10. 2002 též Ústavní soud České republiky, sp. zn. II. ÚS 691/04, když se v tomto nálezu mimo jiné vypořádal s možností budoucí

výhrady smluvních stran k totožnosti všeobecných obchodních podmínek, na které odkazovala příslušná smlouva, a konstatoval, že *[z]a daných okolností je třeba dát přednost výkladu normy upřednostňujícímu respektování projevu vůle smluvních stran (jenž byl doložen shora popsaným způsobem; poznámka finančního arbitra – v příslušné smlouvě byly jednoznačně specifikovány všeobecné obchodní podmínky a tato smlouva obsahovala výslovné prohlášení smluvní strany, že právě tyto všeobecné obchodní podmínky se staly její nedílnou součástí) před hypotetickou obavou z průtahů řízení, eventuálně způsobených námitkou žalované strany, která by zpochybňovala ji samou učiněný právní úkon (tj. platnost leasingové smlouvy, jejíž část byla určena odkazem na VOP).*

Námitka, že smluvní podmínka o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu nebyla individuálně sjednána, nemá na posouzení předmětu sporu žádný vliv, neboť občanský zákoník je při posuzování přiměřenosti a přípustnosti smluvních podmínek dokonce přísnější než Navrhovatelem v této souvislosti citovaná Směrnice 93/13/EHS. Ustanovení § 56 odst. 1 občanského zákoníku totiž klade požadavky na veškerá smluvní ujednání, tedy nikoli pouze na smluvní ujednání, která nebyla spotřebiteli individuálně sjednána. Ke shodnému závěru dochází též odborná literatura, na kterou ostatně sám Navrhovatel odkazuje.

Argument, že služba spočívající ve správě a vedení Úvěrového účtu není hlavním předmětem smlouvy, je irelevantní, neboť občanský zákoník vylučuje z přezkumu přiměřenosti smluvních ujednání veškerá ujednání týkající se předmětu plnění a ceny plnění. Navrhovatelovu poznámku k demonstrativní povaze výčtu nepřiměřených smluvních podmínek v občanském zákoníku a Směrnici 93/13/EHS finanční arbitr považuje za bezpředmětnou, jelikož tuto skutečnost nikdy, ani v nálezů, nezpochybnil a jelikož ani tato skutečnost neměla dopad na právní posouzení sporu.

Finanční arbitr uzavírá, že v nálezů velmi podrobně a dostatečně akcentoval postavení Navrhovatele jako spotřebitele, zejména když posuzoval srozumitelnost a určitost smluvního ujednání o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu, navíc za situace, kdy se postavení Navrhovatele jako spotřebitele prolíná celým nálezů, když hned v úvodu Napadeného nálezů finanční arbitr konstatoval, že Smlouva o úvěru představuje smlouvu spotřebitelskou, adhezní smlouvu a smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr.

Námitku Navrhovatele, že předmětem posouzení sporu nemá být částka 49,- Kč za měsíc, nýbrž částky v řádu tisíců korun, finanční arbitr odmítá jako zavádějící. Jelikož byla Cena za správu a vedení Úvěrového účtu Navrhovatelem placena měsíčně, finanční arbitr zkoumal, jaký objem služeb této ceně odpovídá právě s ohledem na měsíční bázi. V řízení pak bylo zjištěno, že většina identifikovaných služeb byla nebo by bývala Institucí Navrhovateli poskytnuta dokonce častěji než v měsíční periodě (*poznámka finančního arbitra – Navrhovatel měl nepřetržitě k dispozici službu Servis 24, kdykoli mohl požádat o mimořádný výpis z Úvěrového účtu nebo o opis pravidelně generovaného ročního výpisu, v případě prodloužení by byl Navrhovatel průběžně a opakovaně informován atp.*). Přepočítání sjednané měsíční platby na celé období trvání smluvního vztahu pak samozřejmě znamená, že konečné číslo se bude vzhledem k délce trvání úvěrových vztahů, která se pohybuje obvykle v horizontu několika let, vždy pohybovat v řádu stovek až tisíců korun. Finanční arbitr však paušální částku ve výši 49,- Kč měsíčně za všechny Institucí poskytované služby nepovažuje za rozpornou s dobrými mravy, stejně tak vzhledem k výši čerpaného úvěru, měsíční sazbě Ceny za správu a vedení Úvěrového účtu, období 35 měsíců a objemu Institucí nabízených služeb nepovažuje ani částku ve výši 1.715,- Kč za rozpornou s dobrými mravy. Finanční arbitr nadto konstatuje, že pro určení nemravnosti celkové částky, kterou Navrhovatel zaplatil,

bez dalšího ani není opora v současné judikatuře českých soudů (srov. například vybraná rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, ve kterých se Nejvyšší soud zabýval otázkou mravnosti výše smluvních pokut sjednaných konkrétní částkou nebo určitým procentem, které měl dlužník platit denně (v případě prodlení), a to právě ve vztahu k celkové částce, kterou byl dlužník v konečném důsledku nucen uhradit vzhledem k délce trvání jeho prodlení), viz například rozsudek ze dne 27. 7. 2006, sp. zn. 33 Odo 810/2006, nebo již výše citovaný rozsudek ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. 33 Cdo 772/2010).

Navrhovatel též znovu namítá nepřiměřenost smluvního ujednání o zřízení Úvěrového účtu z důvodu, že od Instituce čerpal několik úvěrů a že pro každý úvěrový vztah mu byl zřízen samostatný úvěrový účet, ačkoli Navrhovatel v té době disponoval již běžným účtem. Předmětem sporu je smluvní ujednání o Ceně za správu a vedení Úvěrového účtu, které je obsahem Smlouvy o úvěru a jako takové podmínkou právě jednoho úvěrového vztahu. Jaké byly smluvní podmínky v jiných smluvních vztazích mezi Navrhovatelem a Institucí (ať již úvěrových nebo ve vztahu k běžnému účtu), je pro posouzení tohoto konkrétního sporu irelevantní. Skutečnost, že Úvěrový účet nebyl zřízen pouze ve prospěch Instituce, byla prokázána již v řízení o nálezu, kde bylo zjištěno, že právě na základě vedení Úvěrového účtu je Instituce schopna poskytovat Navrhovateli služby spočívající ve správě a vedení Úvěrového účtu.

Konečně, k námitce Navrhovatele, že je povinen platit za službu, kterou však jako klient nežádal, finanční arbitr opakuje, že Navrhovatel nebyl nucen čerpat úvěr právě od Instituce, navíc za situace, kdy si byl vědom skutečnosti, že mu byla předložena tzv. formulářová předtištěná smlouva, jejíž obsah nemohl ovlivnit a musel přijmout její podmínky bez výhrad. Instituce nebyla v době uzavření Smlouvy o úvěru jedinou institucí poskytující úvěry, dokonce v té době jistě bylo na trhu mnoho jiných úvěrových nabídek, které pro sebe mohl Navrhovatel vyhodnotit jako vhodnější a výhodnější.

7. K výroku rozhodnutí

Na základě všech shora uvedených skutečností finanční arbitr konstatuje, že ani v řízení o námitkách neshledal na základě námitek vznesených Navrhovatelem a jejich posouzení, že by Instituce ve vztahu k Navrhovateli a obsahu jejich sporu, o kterém se toto řízení vede, porušila právní nebo smluvní povinnost, a proto rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

P o u ě n í:

Toto rozhodnutí je v souladu s § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Rozhodnutí nabývá právní moci podle § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 91 odst. 1 správního řádu, jestliže bylo oznámeno všem účastníkům řízení.

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

V Praze dne 29. 10. 2013

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitř